

ZDRUŽENI NARODI

Konvencija o otrokovih pravicah

CRC/C/15/Add.65

30. oktober 1996

Izvirnik: ANGLEŠKI

ODBOR ZA OTROKOVE PRAVICE

13. zasedanje

**OBRAVNAVA POROČIL, KI JIH DRŽAVE POGODBENICE ODDAJO PO 44.
ČLENU KONVENCIJE**

Sklepne ugotovitve Odbora za otrokove pravice

Slovenija

1. Odbor je uvodno poročilo Republike Slovenije (CRC/C/8/Add.25) obravnaval 9. oktobra 1996 na 337. in 338. zasedanju (glej CRC/C/SR.337–338) ter 11. oktobra 1996 na 343. zasedanju sprejel naslednje sklepne ugotovitve.

A. Uvod

2. Odbor ceni dejstvo, da Vlada Republike Slovenije s svojo multidisciplinarno delegacijo sodeluje v odprtem, konstruktivnem in plodnem dialogu. Odobrava tudi predložitev prvega poročila in podrobne dodatne informacije, ki so bile odboru poslane v pisni obliki. Spodbuden se mu zdi odkrit in kooperativen ton razprave, v kateri so predstavniki države pogodbenice navedli ne le politične in programske usmeritve, temveč tudi težave, s katerimi se soočajo pri izvajanju konvencije.

B. Pozitivni vidiki

3. Odbor se je z zadovoljstvom seznanil z ukrepi, ki jih je Vlada sprejela za spodbujanje demokracije in človekovih pravic v družbi, vključno z ustavnimi določbami. V tem pogledu odobrava dejstvo, da je bilo v ustavo iz leta 1991 vključeno posebno poglavje o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah, v okviru katerih so opredeljene tudi pravice otrok. Spodbudno se mu zdi nedavno sprejetje – v luči konvencije – nove zakonodaje na področju izobraževanja, zdravstva in socialnega varstva. Seznanil se je z nedavno izdajo Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v RS (1996).

4. Odbor z odobravanjem sprejema nedavno ustanovitev komisije za raziskovanje zlorab otrok. Spodbudna je tudi uvedba varuha človekovih pravic, katerega naloga je varovanje človekovih pravic vključno z otrokovimi pravicami.

5. Odbor odobrava sprejetje Nacionalnega akcijskega načrta o preživetju, zaščiti in razvoju otrok iz leta 1995. Opazil je, da je bila konvencija prevedena v slovenščino in da si država pogodbenica prizadeva, da bi jo z razdeljevanjem gradiv približala državljanom.

6. Odbor z odobravanjem sprejema pripravljenost Vlade za sodelovanje z nevladnimi organizacijami. Spodbudna je odprtost organov države pogodbenice za vključevanje nevladnih organizacij v proces poročanja odboru.

7. Odbor z veseljem sprejema pobude države pogodbenice pri spodbujanju otrokovih pravic z organizacijo dogodkov ter pripravo gradiv in televizijskih oddaj. Pri tem med drugim odobrava ustanovitev nacionalnega otroškega parlamenta, ki je zasedal že šestkrat, in srečanja »mladinskih svetov in županov otrok«.

C. Dejavniki in težave, ki ovirajo izvajanje konvencije

8. Odbor priznava težave, s katerimi se država pogodbenica trenutno sooča v obdobju politične tranzicije. Opaža, da prehod države pogodbenice v tržno gospodarstvo resno vpliva na prebivalstvo, posebej na vse ranljive skupine, vključno z otroki, v obliki povečane brezposelnosti in kriminalitete

9. Zaveda se tudi težav, ki so posledica vojne v regiji. Čeprav je bila Slovenija le kratek čas neposredno v vojni, je od leta 1991 sprejela veliko število beguncev, tudi otrok.

D. Glavni pomisleki

10. Po mnenju odbora se ob pridržku države pogodbenice glede prvega odstavka 9. člena postavlja vprašanje o njegovi združljivosti z načeli in določbami konvencije, vključno z načelom najboljšega interesa otrok.

11. Čeprav odobrava obstoj vladnih organov in oblikovanje novih s pristojnostmi na področju blaginje otrok na nacionalni in lokalni ravni, je odbor zaskrbljen, saj je treba poskrbeti za njihovo učinkovito usklajevanje, da bi se razvil celovit pristop k izvajanju konvencije.

12. Odbor skrbi pomanjkanje celovitega in sistematičnega nadzornega mehanizma na vseh področjih, ki jih zajema konvencija, in v povezavi z vsemi skupinami otrok, predvsem tistimi, ki so jih prizadele posledice gospodarske tranzicije. Državo pogodbenico spodbuja, naj izboljša svoje podatke in statistične zmogljivosti za oceno napredka ter vpliva sprejetih politik o otrocih, predvsem o najbolj ranljivih skupinah otrok.

13. V zvezi z 2. členom konvencije odbor z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se načelo nediskriminacije za invalidne otroke ne izvaja v celoti.

14. Odbor je zaskrbljen, da bi prehod na tržno gospodarstvo lahko ogrozil uživanje vseh pravic otrok, ki jim jih priznava konvencija. Zaskrbljen je tudi zaradi nezadostne podpore enostarševskim družinam.

15. Odbor je zaskrbljen, da za otroke, ki pustijo šolo v času obveznega izobraževanja, ni dovolj alternativnih izobraževalnih programov, kot je poklicno usposabljanje.

16. Odbor je zaskrbljen, da še niso bili sprejeti ustrezni ukrepi za učinkovito preprečevanje trpinčenja otrok v družini in boj proti njemu ter da je o tem na voljo premalo informacij.

17. Odbor je zaskrbljen, da družba ni dovolj občutljiva za potrebe in položaj posebej ranljivih otrok, kot so romski otroci.

18. Odbor je zaskrbljen, da v določenih primerih pravice otrok v meddržavnih postopkih posvojitve niso v celoti upoštevane.

19. Razmere v sodnem sistemu za obravnavo mladoletnikov, še posebej njegova združljivost s 37., 39. in 40. členom konvencije, pa tudi drugi ustrezni standardi, kot so pekinška pravila, smernice iz Riada in pravilnik Združenih narodov za varovanje mladoletnikov, ki jim je bila odvzeta prostost, vzbujajo skrb odbora. Odbor je še posebej zaskrbljen zaradi nizke starostne meje kazenske odgovornosti ter dolžine preiskave v predhodnem postopku in pripora .

E. Predlogi in priporočila

20. Odbor se je seznanil z izjavo delegacije, da se pridržek glede prvega odstavka 9. člena, ki ga je Slovenija vložila ob ratifikaciji konvencije, lahko ponovno prouči z namenom, da se ga na koncu umakne. Državo pogodbenico želi spodbuditi, naj razmisli o umiku pridržka h konvenciji, in želi, da se ga obvešča o razvoju dogodkov v tej zadevi.

21. Odbor državi pogodbenici priporoča, naj okrepi mehanizme za boljše usklajevanje vladnih politik kot tudi politik osrednjih in lokalnih organov na področju otrokovih pravic, s čimer naj bi se odpravile morebitne razlike ali diskriminacija pri izvajanju konvencije in zagotovilo spoštovanje konvencije v celoti povsod po Sloveniji.

22. Odbor državo pogodbenico spodbuja, naj sledi svoji politiki, usmerjeni k razširjanju informacij in ozaveščanju o konvenciji, in jo še naprej razvija. Oblasti poziva, naj konvencijo in pravice otrok vključijo v programe usposabljanja poklicnih skupin, ki se ukvarjajo z otroki, na primer učiteljev, uslužbencev organov pregona in popravnih ustanov, sodnikov, socialnih delavcev in zdravstvenega osebja, ter v učne načrte šol in univerz.

23. Odbor priporoča, da država pogodbenica sprejme vse ustrezne ukrepe za zmanjšanje opuščanja šole, med drugim s spodbujanjem poklicnega usposabljanja in alternativnih izobraževalnih programov.

24. V težkem obdobju tranzicije v tržno gospodarstvo odbor državo pogodbenico spodbuja, naj sprejme vse ustrezne ukrepe za ohranitev in krepitev vseh pravic otrok, predvsem da bi zagotovila čim več razpoložljivih virov za uresničevanje ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic ob upoštevanju načel nediskriminacije in najboljšega interesa otrok.

25. Ob upoštevanju 19. člena konvencije odbor priporoča, da Vlada sprejme vse ustrezne ukrepe, tudi zakonodajne, za boj proti trpinčenju v družini in spolni zlorabi otrok. Predlaga, naj organi oblasti zbirajo informacije, uvedejo celovito raziskavo za seznanitev z naravo in obsegom problema ter ustanovijo socialne programe za preprečevanje vseh vrst zlorabe otrok.

26. V zvezi z meddržavnimi posvojitvami odbor državo pogodbenico spodbuja, naj ratificira Haaško konvencijo o varstvu otrok in sodelovanju pri meddržavnih posvojitvah iz leta 1993.

27. Na področju sodnega sistema za obravnavo mladoletnikov odbor državi pogodbenici priporoča, naj zviša spodnjo starostno mejo kazenske odgovornosti ter sprejme vse ustrezne ukrepe za skrajšanje preiskave v predhodnem postopku in pripora.

28. In končno, ob upoštevanju šestega odstavka 44. člena konvencije, odbor priporoča, da se širši javnosti omogoči dostop do prvega poročila in pisnih odgovorov Republike Slovenije ter da se razmisli o objavi poročila z ustreznimi povzetki in sklepnimi ugotovitvami, ki jih je na podlagi poročila sprejel odbor. S takim dokumentom bi bilo treba seznaniti čim širši krog ljudi, da se spodbudi razprava in zavest o konvenciji, njenem izvajanju in nadzoru izvajanja v Vladi, parlamentu in splošni javnosti, z ustreznimi nevladnimi organizacijami vred.